

EPSO-G

Naujoji energetika

Sintetinių dujų ir sintetinių degalų (iš žaliojo vandenilio ir anglies dioksido) gamybos, eksporto ir saugojimo galimybių analizė

pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1070 patvirtintų Vandenilio plėtros Lietuvoje 2025–2027 metais gairių įgyvendinimo veiksmų planą

SINTETINIŲ DEGALŲ RINKOS REGULIAVIMAS ES

ES DIDINA SINTETINIŲ DEGALŲ PAKLAUSĄ PER REGLAMENTAVIMĄ

- **RED III** nustato atsinaujinančios energijos tikslus ir skatina sintetinio kuro naudojimą transporte
- **ReFuel EU** įpareigoja naudoti tvarius aviacinius degalus, įskaitant sintetinius degalus
- **FuelEU Maritime** skatina mažo anglies dioksido kiekio ir sintetinių degalų naudojimą jūrų transporte
- **ES ATL (EU ETS)** skatina mažo anglies dioksido kiekio sintetinių degalų gamybą

Sintetinių degalų gamybos technologijų išvystymo lygis

Sintetinių degalų gamybos technologijų išvystymo lygis siekia TRL 9, tačiau atskirų technologijų integravimas į vieną efektyvų procesą vis dar turi būti tobulinamas.

TRL (Technology Readiness Level) – tai technologinės parengties lygiai:

TRL 1 – Pagrindinių principų stebėjimas
TRL 2 – Technologijos koncepcijos formulavimas
TRL 3 – Eksperimentinis įrodymas laboratorijoje
TRL 4 – Technologijos validavimas laboratorinėmis sąlygomis
TRL 5 – Technologijos validavimas imituojamoje aplinkoje
TRL 6 – Technologijos demonstravimas imituojamoje aplinkoje
TRL 7 – Sistemos prototipo demonstravimas realioje aplinkoje
TRL 8 – Sistemos baigtumas ir kvalifikavimas
TRL 9 – Sistemos komercinis pritaikymas

SOEC – solid oxide electrolysis/ kietųjų oksidų elektrolizė
PEM – proton exchange membrane electrolysis/protonų mainų membranos elektrolizė
SMR – steam methane reforming/garų metano reformingas

Žalio vandenilio gamyba

- Šarminė elektrolizė TRL 9
- PEM elektrolizė TRL 8-9
- SOEC elektrolizė TRL 7-9

CO2 sugaudymas

- Iš gamtinių dujų po garų reformingo (SMR) TRL 9
- Iš dūmų po kuro deginimo - TRL 7-8
- Tiesioginis sugaudymas iš oro – TRL 1-7

E-metano gamyba

- Seabatier metanacija TRL 7-9
- SOEC ko-elektrolizė TRL 3-4

E-metanolio gamyba

- Vienpakopė tiesioginė metanolio sintezė - TRL7
- Dvipakopė metanolio sintezė (sintezės dujų gamyba TRL7-9, metanolio sintezė - TRL9) TRL 7-9
- Tiesioginė elektro cheminė konversija TRL3-4
- Aukštatemperatūre ko-elktrolizė TRL3-4

E-dyzelino/benzino/ kerosino gamyba

- Fischer-Tropsch (FT) technologija TRL 9
- Vienpakopė metanolio konversija į aukštesnius angliavandenilius MTG (methanol to Gasoline) TRL 7-9,
- Dvipakopė metanolio konversija į olefinus MTO (Methanol to Olefine) ir olefinų perdirbimas į e-degalus. TRL 7-9

E-amoniako gamyba

- Haber-Bosch technologija TRL 9

Sintetinių degalų kainos ir konkurencingumas

Sintetinių degalų prieinamumas vartotojams (ypatingai aviacijos ir jūrų transporto sektoriuose) didės dėl sintetinių degalų **įmaišymo** į iškastinį kurą **kvotų** didėjimo bei gamybos kaštų mažėjimo dėl **masto ekonomijos**.

Elektros energijos kaina sudaro didžiausią bendrų kuro tiekimo sąnaudų dalį (iki maždaug 70 %). E-degalai, kurių gamyba yra mažiau energijai imli, paprastai yra pigesni.

Sintetinių degalų kainų prognozė rodo, kad tvarių degalų gamybos sąnaudos ilgalaikėje perspektyvoje (iki 2050 m.) svyruoja nuo 1,3 iki 4,33 € už dyzelino ekvivalentą litrui (Concawe, 2024).

Alternatyvių degalų konkurencingumas jūrų transporto sektoriuje didės dėl ES reguliavimo politikos poveikio bei technologinės pažangos.

ReFuelEU Aviation įpareigojimai duoda aiškų paklausos signalą rinkai. e-SAF gamybos sąnaudos Europoje iki 2030 m. sieks nuo 5 000 iki 8 000 EUR už toną. Sintetinių degalų aviacijoje poreikis didės dėl ES reguliacinės politikos ir alternatyvių dekarbonizacijos technologijų trūkumo šiame sektoriuje.

1756.4

20.64

Sintetinių degalų potencialas Lietuvoje

Sintetinių degalų gamybos potencialas Lietuvoje

Panaudojant biogeninio CO2 potencialą, 2040 m. Lietuva pilnai galėtų pakeisti tvariais degalais iš iškastinių šaltinių gaminamą dyzeliną, aviacinius degalus, gamtines dujas, bei tarptautiniam bunkerioavimui pateikti tvaraus kuro alternatyvą – metanolį, pagal NEKSP pateiktą prognozę.

Sintetinių degalų gamybos potencialas (t)

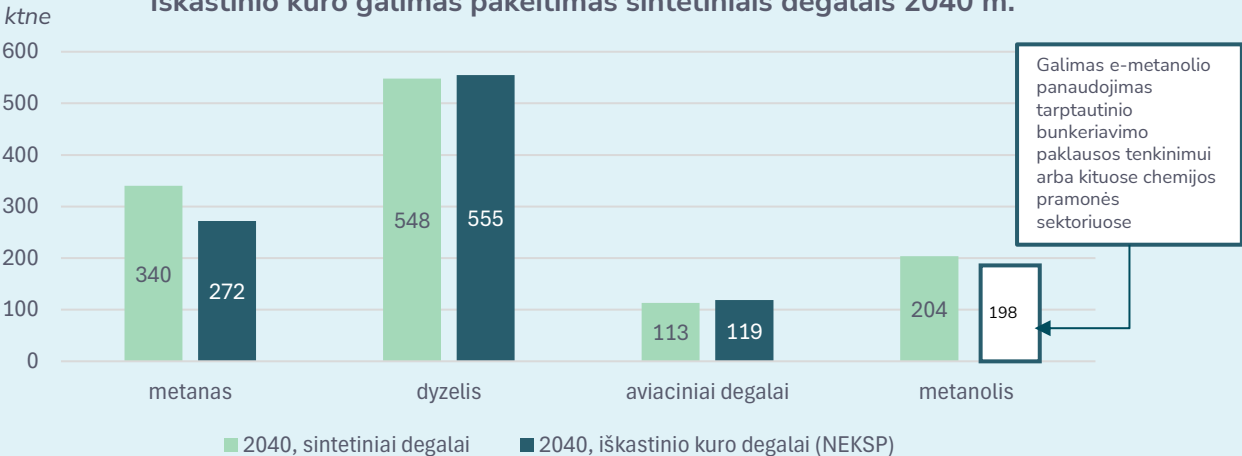
Žaliavos, mln. t	2030	2040	2050
CO ₂ iš biogeninių šaltinių	0,2	3,5	3,5
Vandenilis, t	0,03	0,36	0,36
Sintetiniai degalai, t	2030	2040	2050
e - metanas	71 429	285 714	285 714
e - metanolis	-	428 571	428 571
sintetiniai skystieji degalai (e-dyzelinas)	-	532 258	532 258
sintetiniai skystieji degalai (e-SAF)	-	109 756	109 756
Sintetinių degalų gamyba , t:	71 429	1 356 300	1 356 300

Kuro ir energijos suvartojimo prognozė pagal NEKSP* (ktne)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Viso	5 340	5 699	5 467	5 534	5 504	5 440	5 342	5 063	5 115
Dyzelinas	1 647	1 647	1 610	1 631	1 558	1 461	922	637	555
Gamtinės dujos	583	633	582	582	550	514	286	276	272
Žibaliniai reakt. degalai	64	71	112	96	107	111	119	119	119
Tarptautinis jūrinis bunkerioavimas	183	188	196	203	210	209	205	202	198

*NEKSP - Lietuvos Respublikos nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų planas 2021-2030 m.

Iškastinio kuro galimas pakeitimas sintetiniais degalais 2040 m.

Biogeninės kilmės CO₂ surinkimas iš potencialiausių CO₂ šaltinių Lietuvoje ir panaudojimas sintetinių degalų gamybai

Biogeninės kilmės CO₂ surinkimo potencialo prognozė iš potencialiausių CO₂ šaltinių Lietuvoje 2040 m gali siekti **3,5 mln. t**. Visas šis potencialas gali būti panaudojamas sintetinių degalų gamybai.

Proceso metu surenkamas CO₂ reikalauja mažiau CAPEX investicijų ir energetinių resursų, todėl greičiausiai ir optimaliausiais kaštais pritaikyta sintetinių degalų gamybai.

Iš proceso
surenkamas CO₂

Iš dūmų surenkamas CO₂

IŠ BIOMETANO IR
BIODEGALŲ
GAMYBOS,
Mln. t CO₂ / metus

+

IŠ BOKURO
DEGINIMO,
mln. t CO₂ / metus

+

IŠ ATLIEKŲ
DEGINIMO,
mln. t CO₂ / metus

=

BENDRAS CO₂
SURINKIMO
POTENCIALAS,
mln. t CO₂ / metus

2030 m. -----> 0,2
2040 m. -----> 0,5
2050 m. -----> 0,5

Biometano, biodegalų
gamybos įmonės

2030 m. -----> -
2040 m. -----> 2,6
2050 m. -----> 1,8 - 2,6

Didžiosios šilumos tiekimo
įmonės ir šilumos
gamintojai

2030 m. -----> -
2040 m. -----> 0,4
2050 m. -----> 0,4

Kiti objektai: Vilniaus
kogeneracinė jėgainė,
Kauno kogeneracinė
jėgainė, Gren Klaipėda,
Akmenės cementas ir kt.

2030 m. -----> 0,2
2040 m. -----> 3,5
2050 m. -----> 2,7 - 3,5

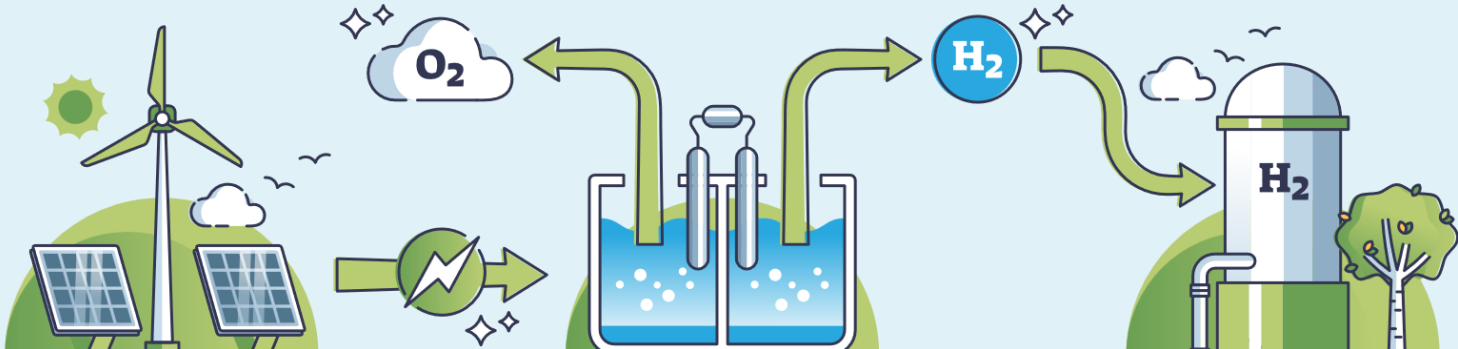
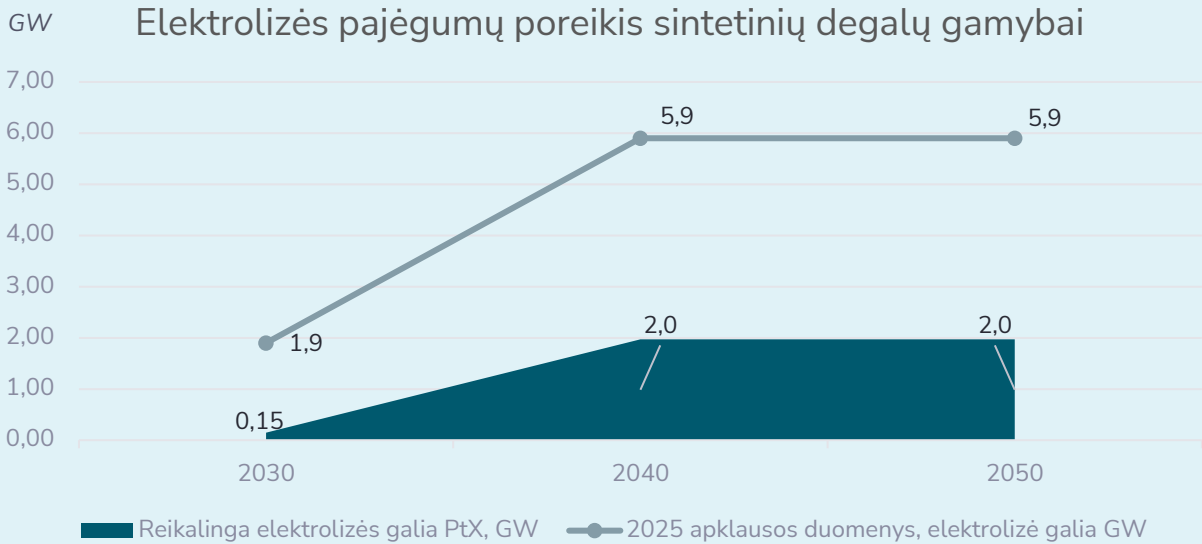
Apima visas
nurodytas įmones

H₂ poreikis sintetinių degalų gamybai

Panaudojant biogeninio CO₂ potencialą, 2040 m. **sintetinių degalų gamybai reikėtų 2 GW elektrolizės pajėgumų** – t.y. 34 proc. visų elektrolizės pajėgumų*, galėtų būti dedikuota tvarių degalų gamybai.

	2030	2040	2050
Sintetinių degalų gamyba, t	71 429	855 906	855 906
Vandenilio poreikis sintetinių degalų gamybai, t	27143	362577	362577
Reikalinga elektrolizės galia sintetinių degalų gamybai, GW	0,15	2	2
Elektrolizė planuojami pajėgumai pagal 2025 apklausos duomenis*, GW	1,9	5,9	5,9

* Amber Grid atlikta 2025 vandenilio rinkos dalyvių apklausa

Sintetinių degalų analizės
kaštų - naudos modelis

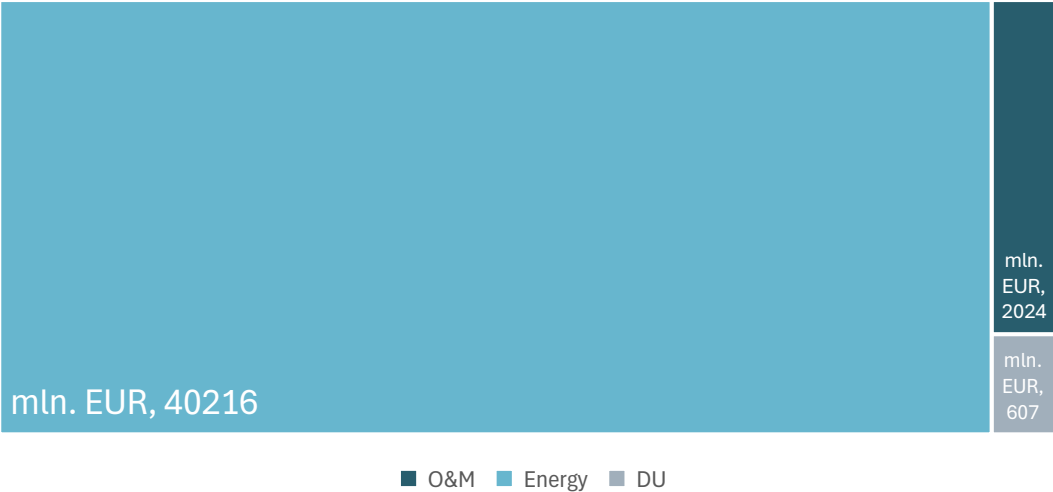
Sintetinių degalų gamybos veiklos vystymo scenarijus

KAŠTAI	SINTEZĖ		
	H ₂	CO ₂	
Finansinis vertinimas	CAPEX OPEX	CAPEX OPEX	CAPEX OPEX
NAUDOS	Finansinis vertinimas		
	Iškastinio kuro importo mažinimas		
	Tvarumas		
NAUDOS	Tiesioginė pridėtinė vertė kuriama PtX sektoriuje		
	Netiesioginė pridėtinė vertė dėl PtX plėtros		
	Indukuota pridėtinė vertė dėl PtX sektoriaus plėtros		
NAUDOS	Nevertinta finansškai		
	Saugumas		
	Energetinis saugumas ir mažinant priklausomybę nuo išorinių tiekimo šaltinių.		

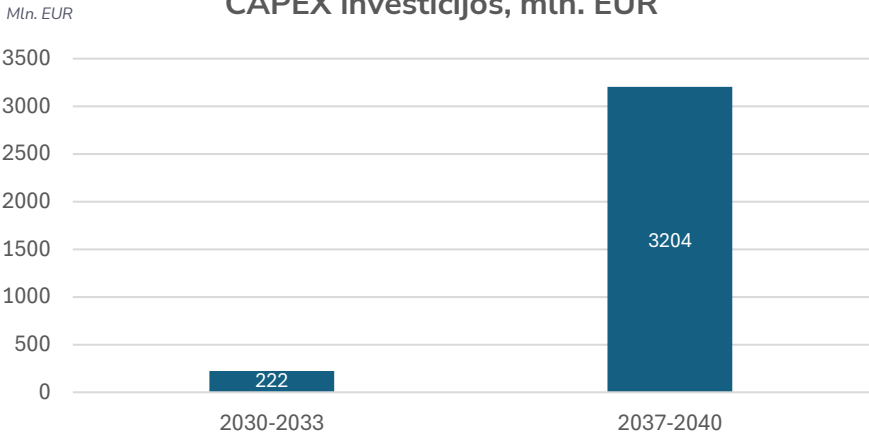
Sintetinių degalų gamybos kaštai (CAPEX+OPEX) – 46 mlrd. EUR (2030-2060)

Sintetinių degalų sektoriaus investicijos (CAPEX) sudaro 3,4 mlrd. EUR 2030-2040 m.
PtX sektoriuje beveik **50 proc.** investicijų būtų skirta **elektrolizės** pajėgumų vystymui – **1,6 mlrd. EUR**.
Didžiąją dalį OPEX sintetinių degalų gamybai sudaro **energetinės sąnaudos** – 2040 sintetinių degalų gamybai reikės **27 TWh elektros energijos** per metus.
Bendri **sintetinių degalų sektoriaus kaštai** 2030-2060 sudaro **46 mlrd. EUR**

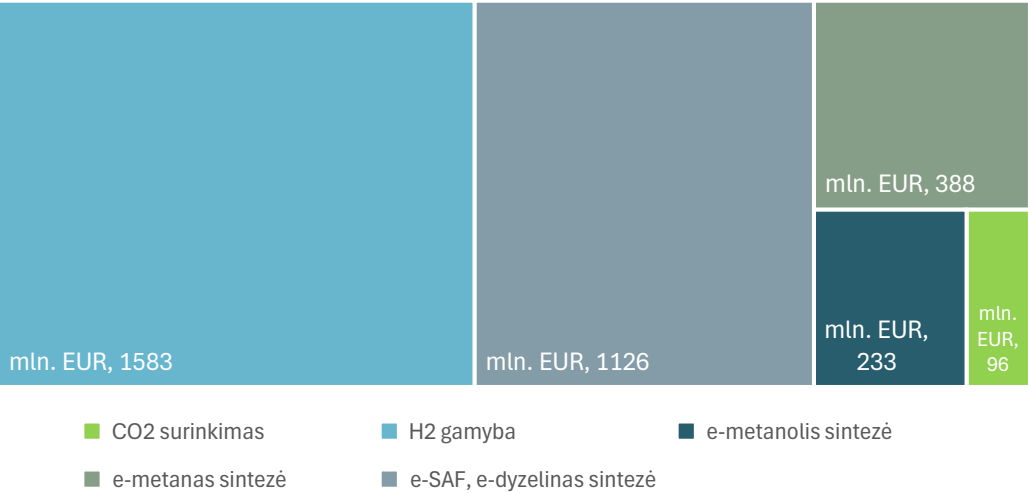
OPEX 2030-2060 - 43 mlrd. EUR

CAPEX investicijos, mln. EUR

CAPEX 2030-2060 M. - 3,4 mlrd. EUR

Šaltinis: Concawe, E-Fuels: A technoeconomic assessment of European domestic production and imports towards 2050 – Update, 2024

Sintetinių degalų sektoriaus vystymo kaštų ir naudos analizė 2030-2060 m.

Sintetinių degalų sektoriuje sukuriama nauda:

emisijų mažinimas dėl biogeninio CO₂ panaudojimo bei tvarėsių sintetinių degalų naudojimo - **32 mlrd. EUR**

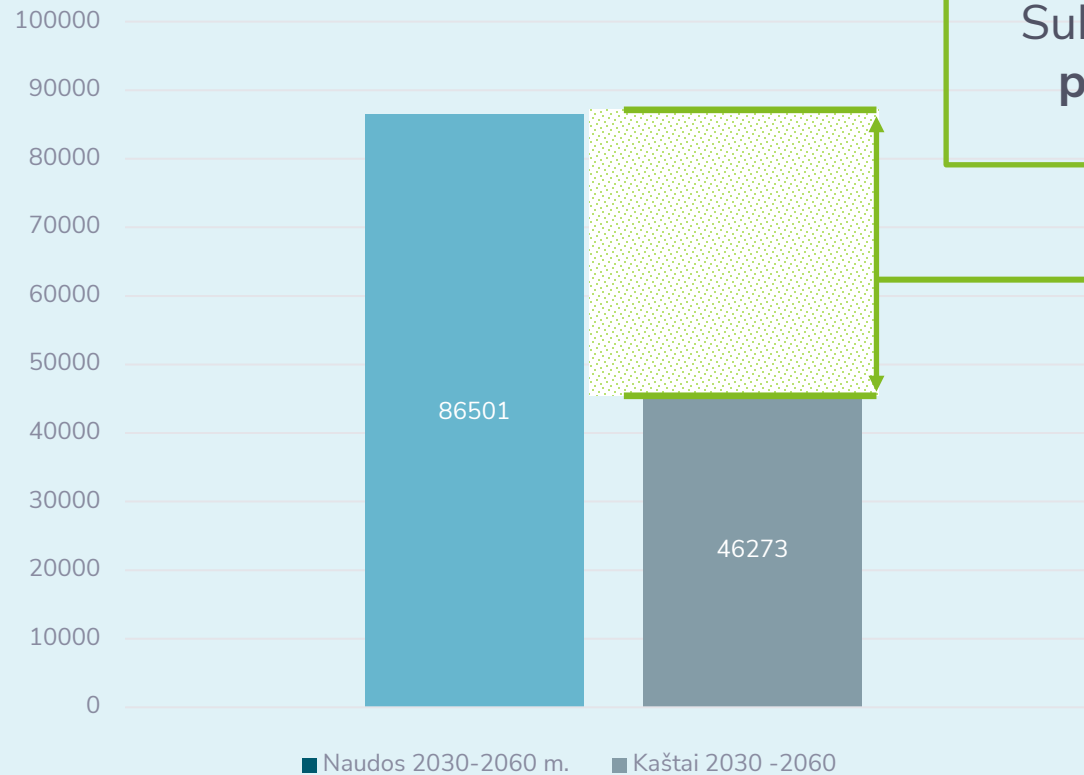

vidinio vartojimo skatinimas, atsisakant importuoto iškastinio kuro – **24 mlrd. EUR.**

aukštesnės pridėtinės vertės produktų gamyba sukuria tiesioginę ir netiesioginę vertę visoje sintetinių degalų gamybos grandinėje - **31 mlrd. EUR**

mln. EUR

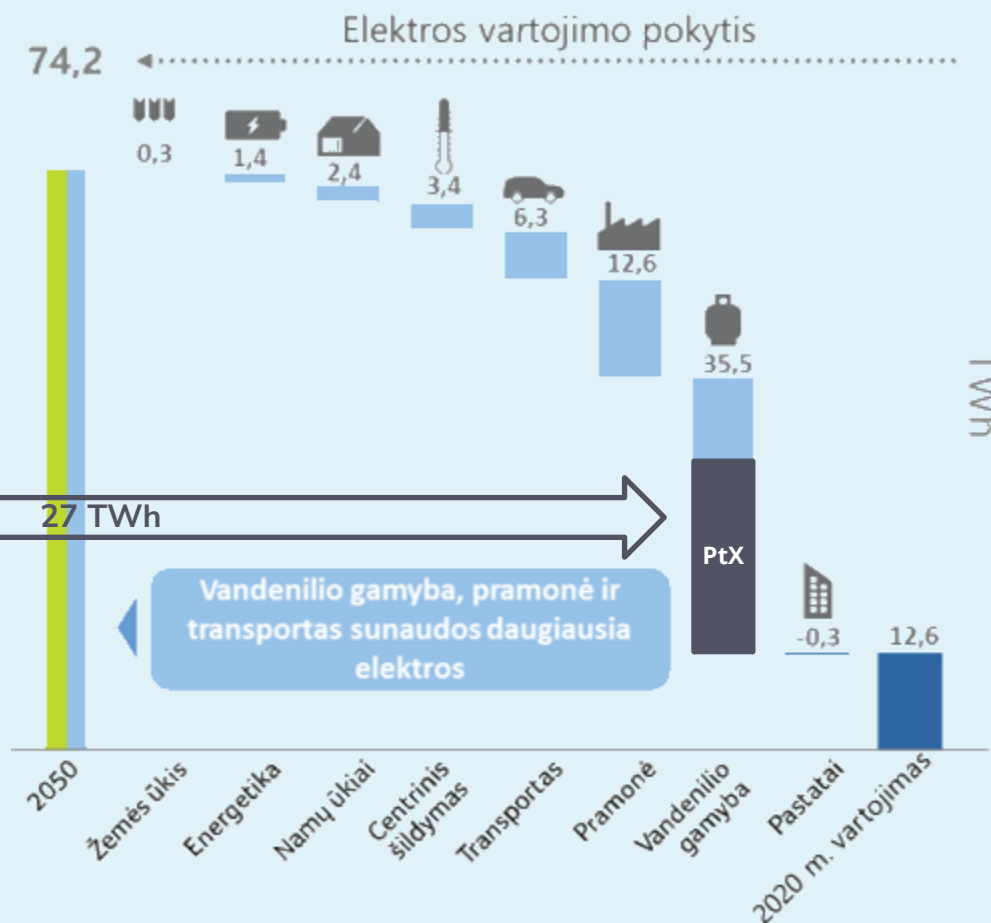
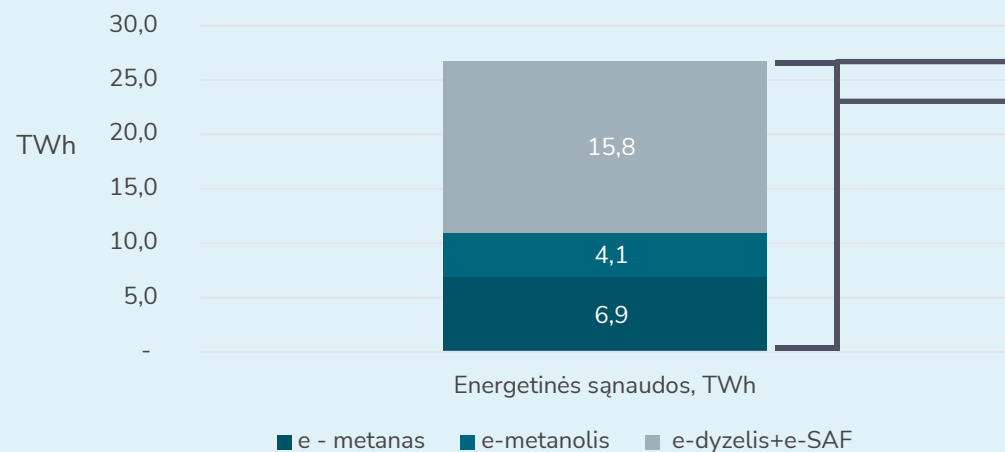
40 mlrd. EUR

Sukuriamą sektoriaus
papildoma nauda
2030-2060 m.

Sintetinių degalų gamybos energetinių poreikių integracija į energetikos strategiją

Sintetinių degalų sektoriaus plėtojimui reikalingi dideli elektros energijos ištekliai – **27 TWh** per metus 2040m.

27 TWh iš 35,5 TWh NENS numatytų energijos vartojimo vandenilio gamybai, galėtų būti nukreipta į sintetinių degalų gamybą, sukuriant didesnę pridėtinę vertę vandenilio vertės grandinėje.

SWOT analizė

Stiprybės:	Silpnybės:	Galimybės:	Grėsmės:
• technologijos jau yra prieinamos ir gali būti pritaikytos darbui su atsinaujinančiu vandeniliu; • indėlis į energijos diversifikaciją ir energetinį saugumą; • galima naudoti esamą degalų infrastruktūrą; • sprendimas sunkiai elektrifikuojamiems sektoriams (pvz., aviacijai, jūrų transportui) ir sunkiųjų kelių transportui; • galima maišyti su iškastiniais degalais arba naudoti kaip tiesioginę alternatyvą („drop-in“ degalus) be techninių variklių modifikacijų.	• reikalinga didelė papildoma atsinaujinančios elektros energijos gamyba; • dideli konversijos ir efektyvumo nuostoliai, susiję su RFNBO gamyba ir naudojimu iš atsinaujinančios elektros, palyginti su tiesioginiu tokios elektros naudojimu; • didelės pradinės investicijos gamyklų statybai; • aukšta sintetinių degalų gamybos savikaina;	• atsinaujinančios elektros gamybos skatinimas; • energijos kaupimo sprendimas / tinklo balansavimas ir būdas panaudoti perteklinę atsinaujinančią elektrą; • indėlis į energijos diversifikaciją ir energetinį saugumą; • indėlis į sunkiai sumažinamų emisijų sektorių, tokių kaip aviacija, jūrų transportas ir sunkusis kelių transportas, dekarbonizaciją bei priklausomybės nuo iškastinio kuro importo mažinimą; • darbo vietų kūrimas visoje tiekimo grandinėje, įskaitant aukštos kvalifikacijos darbuotojus.	• sudėtingi investicijų sprendimai vertės grandinėje dėl ilgalaikės politikos ir vis dar besikeičiančių finansavimo / kompensavimo schemų mechanizmų; • lėtas rinkos įsisavinimas dėl nepakankamų paskatų; • nesugebėjimas pasiekti sąnaudų konkurencingumo per technologijų tobulinimą; • konkurencija dėl atsinaujinančios elektros naudojimo; • maža žalio vandenilio pasiūla; • Mažas žalios elektros tinklo vystymo tempas, stabdantis PtX sektoriaus vystymąsi

Sintetinių degalų sektoriaus skatinamosios priemonės

- Dinaminiai elektros tarifai žalio vandenilio gamybai
- DAEI vienetų sistemos skaidrinimas, įvertinant CO₂ pėdsako įtaką žaliųjų degalų vertei
- Pilotinių vandenilio ir CO₂ surinkimo projektų skatinimas
- Sintezės projektų skatinimas
- Paramos schemų CAPEX, OPEX sintetinių degalų vertės grandinėje optimalus paskirstymas

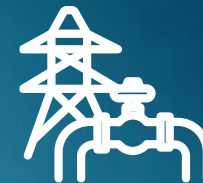
Sintetinių degalų rinkos kaštų naudos analizės išvados

Sintetinių degalų sektoriaus plėtra 2030-2060 m. reikalautų 3,4 mlrd. EUR investicijų, iš kurių beveik pusė būtų skirta elektrolizės pajėgumų kūrimui. Tačiau sektorius galėtų generuoti iki 40 mlrd. EUR tiesioginės ir netiesioginės pridėtinės naudos, įskaitant emisijų mažinimą, vertės kūrimą ir mokesčių pajamas.

Perėjimas prie sintetinių degalų **sumažintų priklausomybę nuo iškastinio kuro importo** (sutaupant per 2030-2060 m. apie **24 mlrd. EUR**), **sumažintų emisijas** (sutaupant **32 mlrd. EUR**), sukurtų naujas ekonominę naudą per darbo vietų kūrimą ir tiekimo grandinės plėtrą.

Sintetinių degalų gamybai reikės **didelio masto atsinaujinančios elektros energijos** (vidutiniškai **27 TWh** per metus 2040 m.), reikšmingos vandenilio gamybos ir efektyvaus CO₂ surinkimo iš biogeninių šaltinių.

EPSO-G

Naujoji energetika

Ačiū už dėmesį

